

УДК 657.471:338.48:640.4

Кузьмінська К. І.,

k.kuzminska@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5795-9704,

Researcher ID: G-8069-2019,

к.е.н., доц., доцент кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Марценюк Р. А.,

romantarsenyuk1@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0968-7334,

Researcher ID: G-9243-2019,

к.е.н., доц., доцент кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

Бойко Р. В.,

rboy@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-4044-0217, Researcher ID: F-2597-2019,

д.е.н., доц., професор кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Анотація. У статті досліджено роль управлінського обліку фінансових результатів як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємств готельного бізнесу. Обґрунтовано, що в сучасних умовах функціонування сфери гостинності фінансовий результат не може розглядатися лише як підсумковий показник прибутку або збитку, сформований у системі фінансового обліку. Для прийняття ефективних управлінських рішень важливого значення набуває деталізована внутрішня інформація про доходи, витрати та прибутковість окремих видів послуг, структурних підрозділів, каналів реалізації та центрів відповідальності. Особливу увагу приділено галузевим особливостям готельного бізнесу, зокрема сезонності попиту, залежності фінансових результатів від завантаженості номерного фонду, поєднанню основних, додаткових і супутніх послуг, а також значній частці непрямих витрат у загальній структурі витрат підприємства. У межах дослідження визначено, що управлінський облік фінансових результатів забезпечує інформаційну основу для планування, контролю, аналізу та регулювання діяльності готельного підприємства. Розкрито необхідність групування доходів за видами послуг і каналами реалізації, а витрат - за місяцями виникнення, об'єктами калькулювання та центрами відповідальності. Наголошено, що саме такий підхід дозволяє встановити реальний внесок окремих напрямів діяльності у формування загального фінансового результату. У статті також розглянуто значення обліку за центрами відповідальності, що забезпечує зв'язок між обліковою інформацією та відповідальністю керівників підрозділів за досягнуті результати. Запропоновано розрахунок фінансового результату підприємства готельного бізнесу в управлінському обліку, який передбачає врахування доходів за видами послуг або центрами відповідальності, прямих витрат, розподілених непрямих витрат і загальногосподарських витрат. Окрему увагу приділено маржинальному підходу, що дає змогу оцінити внесок окремих послуг у покриття постійних витрат і формування прибутку. Доведено, що застосування управлінського обліку фінансових результатів сприяє виявленню прибуткових і витратомістких сегментів діяльності, оптимізації витрат, удосконаленню бюджетування, підвищенню обґрунтованості цінової політики та посиленню контролю за ефективністю роботи підрозділів. Зроблено висновок, що управлінський облік фінансових результатів є важливою передумовою забезпечення стабільного розвитку та підвищення рентабельності підприємств готельного бізнесу.

Ключові слова: управлінський облік, фінансові результати, готельний бізнес, підприємства готельного бізнесу, доходи; витрати, прибуток, центри відповідальності, центри доходів, центри витрат, маржинальний дохід; бюджетування; непрямі витрати; рентабельність; ефективність діяльності.

Kuzminska K. I.,

k.kyzminskay@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5795-9704,

Researcher ID: G-8069-2019,

Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Control, Analysis and Taxation, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Martseniuk R. A.,

romanmarcenyuk1@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0968-7334,

Researcher ID: G-9243-2019,

Ph.D, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Control, Analysis and Taxation, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

Boiko R. V.,

rboy@ukr.net, ORCID ID: 0000-0002-4044-0217, Researcher ID: F-2597-2019,

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting, Control, Analysis and Taxation, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

MANAGERIAL ACCOUNTING OF FINANCIAL RESULTS AS A TOOL FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF HOTEL BUSINESS ENTERPRISES

Abstract. *The article examines the theoretical and methodological principles of managerial accounting of financial results of hotel business enterprises and substantiates its role as a tool for increasing the efficiency of activities. The relevance of the topic is due to the fact that in the conditions of the dynamic development of the hospitality sector, the effectiveness of the hotel enterprise is determined not only by the amount of income received, but also by the ability of management personnel to timely assess the profitability of individual areas of activity, control costs, identify reserves for the growth of financial results and make informed managerial decisions. It is noted that traditional financial accounting ensures the formation of generalized information about the profit or loss of the enterprise, but it does not always make it possible to determine the reasons for their formation and evaluate the effectiveness of individual structural subdivisions, types of services, implementation channels and responsibility centers. The article focuses on the specifics of the hotel business, which directly affects the organization of managerial accounting of financial results. Such features include seasonal fluctuations in demand, the dependence of income on the level of occupancy of the room fund, the combination of basic, additional and related services, the multi-channel implementation of hotel services, a significant share of indirect costs, as well as the complexity of their substantiated distribution among individual accounting objects. It is substantiated that under such conditions, the financial result should be considered not only as a final indicator of activity, but as a management category characterizing the efficiency of resource use, the organization of business processes, the quality of cost management and the effectiveness of individual areas of the enterprise's activity. The article reveals the importance of managerial accounting for the formation of an information base for planning, control, analysis and regulation of the hotel enterprise. It was determined that an effective managerial accounting system should ensure the grouping of income by types of services and implementation channels as well as expenses – by economic content, places of origin, costing objects and responsibility centers. It is emphasized that the detailing of income and expenses allows to determine the real contribution of accommodation services, restaurant service, conference service, SPA services, transfer, parking, laundry and other additional services to the formation of the overall financial result. An approach to calculating the financial result of a hotel business enterprise in the management accounting system is proposed. It provides for the consistent consideration of revenue by type of service or by centre of responsibility, direct costs, apportioned indirect costs and general economic expenditure. It is emphasized that such a calculation has not only a final, but also an analytical value, as it allows to determine profitable and cost-intensive areas of activity, evaluate the effectiveness of individual divisions and identify reserves for increasing profitability. The significance of the margin approach, which makes it possible to assess the contribution of individual services to the coverage of fixed costs and the formation of profits, which is especially important for hotel enterprises with a high share of fixed costs, is considered separately. It has been proven that the use of managerial accounting of financial results contributes to increasing the validity of management decisions regarding pricing, budgeting, cost optimization, the formation of a range of hotel services and control over the efficiency of units. It was concluded that managerial accounting of financial results is an important prerequisite for ensuring stable development, increasing the profitability and competitiveness of hotel business enterprises. Its implementation makes it possible not only to record the final financial result, but also to actively influence the process of its formation through the systematic management of income, expenses, responsibility centers and key performance indicators.*

Keywords: managerial accounting, financial results, hotel business, hotel business enterprises, income, expenses, profit, responsibility centers, income centers, cost centers, marginal income, budgeting, indirect costs, profitability, efficiency of activity.

JEL Classification: M41, M11, L83

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2026-85-01>

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування готельного бізнесу результативність діяльності підприємства визначається не лише обсягом отриманих доходів, а й здатністю управлінського персоналу оперативно оцінювати співвідношення між доходами, витратами та прибутковістю окремих напрямів надання послуг. Особливості готельної діяльності, зокрема сезонні коливання попиту, поєднання основних, додаткових і супутніх послуг, високий рівень непрямих витрат та залежність фінансових результатів від завантаженості номерного фонду, зумовлюють потребу в деталізованій внутрішній обліковій інформації.

Фінансовий облік формує узагальнені показники діяльності підприємства та забезпечує інформаційну основу для складання фінансової звітності. Водночас для прийняття ефективних управлінських рішень цього недостатньо, оскільки керівництву необхідно мати дані не лише про загальний прибуток або збиток, а й про результативність окремих структурних підрозділів, видів послуг, каналів реалізації та центрів відповідальності. Саме таку інформацію дає управлінський облік, орієнтований на внутрішні потреби підприємства.

Управлінський облік фінансових результатів у готельному бізнесі доцільно розглядати як інструмент інформаційного забезпечення процесів планування, контролю, аналізу та регулювання діяльності. Його використання дає змогу виявляти прибуткові й збиткові напрями роботи, оцінювати ефективність використання ресурсів, контролювати витрати за місцями їх виникнення та формувати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення, бюджетування й оптимізації асортименту готельних послуг. Впровадження та розвиток управлінського обліку фінансових результатів є важливою передумовою підвищення ефективності діяльності підприємств готельного бізнесу. Завдяки його застосуванню створюється можливість не лише фіксувати кінцевий фінансовий результат, а й активно впливати на його формування через своєчасне виявлення резервів зростання доходів, зниження витрат і підвищення рентабельності окремих сегментів діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження управлінського обліку фінансових результатів підприємств готельного бізнесу має комплексний характер, адже поєднує питання організації внутрішнього обліку, формування доходів і витрат, визначення собівартості готельних послуг, виокремлення центрів відповідальності та оцінювання результативності окремих напрямів діяльності. У наукових працях значна увага

приділяється побудові системи управлінського обліку на підприємствах сфери гостинності з урахуванням галузевих особливостей, інформаційних потреб менеджменту та необхідності формування внутрішньої управлінської звітності.

Зокрема, Я. В. Волковська досліджує організацію управлінського обліку на підприємствах готельно-ресторанного комплексу та підкреслює необхідність урахування галузевої специфіки під час формування такої системи [1]. Ю. В. Ковтуненко розглядає методику впровадження управлінського обліку на підприємствах готельного бізнесу та наголошує, що ефективне функціонування такої системи неможливе без виділення центрів фінансової відповідальності [2]. Окрему увагу застосуванню спеціалізованих підходів до управлінського обліку в готельному бізнесі приділяють М. Мороз, А. Носарева та О. Курденко, які розглядають уніфіковану систему рахунків USAL як інструмент внутрішнього обліку та управління діяльністю готельного підприємства [3]. Питання обліку й аналізу фінансових результатів у готельному господарстві ґрунтовно розкрито у праці Ю. А. Маначинської, де висвітлено економічну сутність фінансових результатів, показники їх оцінювання та особливості аналітичного забезпечення управління в готельній сфері [4]. М. В. Рета досліджує формування фінансових результатів підприємств готельно-ресторанного бізнесу, акцентуючи увагу на класифікації доходів, витрат і фінансових результатів, що є важливим для побудови ефективної системи управлінського обліку [5]. Водночас В. Однолько розглядає облік витрат із надання послуг на підприємствах готельного бізнесу та обґрунтовує потребу в методичних рекомендаціях щодо планування, обліку й калькулювання собівартості готельних послуг [6]. Важливе значення для досліджуваної теми мають також праці, присвячені обліку за центрами відповідальності. О. В. Мірошніченко, Н. В. Винниченко та Н. Л. Андрєєва систематизують підходи до визначення центрів відповідальності, їх класифікації та оцінювання результатів діяльності [7]. С. Т. Слюсар і Д. О. Малишко розглядають організацію обліку витрат за центрами виникнення та центрами відповідальності як основу їх контролю, що є особливо актуальним для готельних підприємств із розгалуженою структурою підрозділів і значною часткою непрямих витрат [8].

Аналіз наукових джерел свідчить, що наявні дослідження створюють достатню теоретико-методичну базу для вивчення управлінського обліку в готельному бізнесі. Водночас подальшого поглиблення потребує питання використання

управлінського обліку саме як інструменту підвищення ефективності діяльності через оцінювання фінансових результатів за видами послуг, структурними підрозділами, каналами реалізації та центрами відповідальності.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування ролі управлінського обліку фінансових результатів як інструменту підвищення ефективності діяльності підприємств готельного бізнесу з урахуванням галузевих особливостей формування доходів, витрат і прибутку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управлінський облік фінансових результатів підприємств готельного бізнесу можна розглядати як внутрішню систему формування, групування та використання інформації про доходи, витрати й прибутковність окремих напрямів діяльності. Його призначення полягає не лише у фіксації кінцевого прибутку або збитку, а й у поясненні причин їх формування. Саме тому управлінський облік виступає важливим інструментом підвищення ефективності діяльності готелю, оскільки дає змогу оцінити результативність не загалом, а в розрізі конкретних послуг, підрозділів, центрів відповідальності та каналів реалізації [1].

Фінансовий результат у бухгалтерському обліку формується шляхом зіставлення доходів і витрат підприємства. Методологічні засади визнання доходів визначено НП(С)БО 15 “Дохід” [9], а порядок формування інформації про витрати – НП(С)БО 16 “Витрати” [10]. Такий підхід забезпечує нормативну визначеність фінансового результату та є необхідним для складання фінансової звітності. Однак для внутрішнього управління готельним підприємством цього недостатньо, оскільки загальний показник прибутку не відображає внесок окремих напрямів діяльності у його формування.

У науковій літературі фінансовий результат розглядається не лише як підсумковий обліковий показник, а й як важливий індикатор ефективності господарської діяльності. Зокрема, дослідники підкреслюють, що для підприємств готельного бізнесу важливим є не тільки визначення прибутку або збитку, а й формування аналітичної інформації про причини їх зміни [4, 5]. Такий підхід є обґрунтованим, оскільки готельна діяльність поєднує різні види послуг, кожен із яких має власну структуру доходів, витрат і рівень прибутковості [1, 3].

Специфіка готельного бізнесу полягає у тому, що фінансовий результат формується під впливом багатьох чинників. До них належать завантаженість номерного фонду, середня ціна номера, сезонність попиту, обсяг реалізації додаткових послуг, структура клієнтів, канали бронювання, рівень постійних і змінних витрат. Тому управлінський облік має забезпечувати деталізацію інформації за основними послугами розміщення, ресторанним обслуговуванням, конференц-сервісом, SPA-послугами, трансфером, паркінгом, пральнею та іншими сервісами [1, 4].

Важливим напрямом організації управлінського обліку є групування доходів за джерелами їх

формування. У готельному підприємстві доцільно окремо обліковувати доходи від проживання, харчування, оренди конференц-залів, проведення заходів, додаткових сервісів та інших видів діяльності. Крім того, інформація має формуватися за каналами реалізації: прямі бронювання, корпоративні клієнти, туристичні агентства, онлайн-платформи, партнерські програми. Така деталізація дає змогу оцінити не лише обсяг доходів, а й їхню стабільність, прибутковність і залежність від окремих каналів продажу [3, 4].

Не менш важливим є групування витрат. У готельному бізнесі витрати можуть поділятися на прямі й непрямі, постійні й змінні, виробничі, адміністративні, збутові та інші операційні. Прямі витрати доцільно відносити безпосередньо на конкретні види послуг або підрозділи. Наприклад, витрати на продукти харчування пов’язуються з ресторанним господарством, витрати на засоби гігієни та прибирання – з номерним фондом, витрати на матеріали для SPA-процедур – із відповідним сервісним напрямом. Непрямі витрати потребують розподілу між окремими об’єктами управлінського обліку [6, 10].

Особливу увагу необхідно приділяти вибору бази розподілу непрямих витрат. До таких витрат у готельному бізнесі належать витрати на утримання будівлі, комунальні послуги, амортизацію, охорону, адміністративне управління, маркетинг та інформаційні системи. Для їх розподілу можуть використовуватися площа приміщень, кількість номероднів, кількість гостей, обсяг виручки, трудомісткість обслуговування або фактичне споживання ресурсів. Правильний вибір бази розподілу забезпечує достовірніше визначення прибутковості окремих послуг і підрозділів [8].

Одним із центральних елементів управлінського обліку фінансових результатів є облік за центрами відповідальності. У готельному підприємстві можуть виділятися центри доходів, центри витрат і центри прибутку. До центрів доходів належать служба прийому та розміщення, відділ продажів, ресторан, бар, конференц-сервіс, SPA-зона. Центрами витрат можуть бути господарська служба, пральня, технічна служба, адміністративний персонал, охорона. Центрами прибутку доцільно визначати ті підрозділи, у межах яких можна одночасно контролювати доходи й витрати, наприклад ресторанне господарство, конференц-сервіс або SPA-напрямок [2]. Науковці підкреслюють, що центри відповідальності є важливим елементом системи управління підприємством, оскільки вони забезпечують зв’язок між обліковою інформацією та відповідальністю керівників за результати діяльності [7]. Водночас облік витрат за місцями їх виникнення дає змогу встановити, де саме споживаються ресурси підприємства, що посилює контрольну функцію управлінського обліку [8]. Для готельного бізнесу доцільним є поєднання цих підходів: місця виникнення витрат деталізують інформацію про використання ресурсів, а центри відповідальності дозволяють оцінити результативність управління ними.

У процесі визначення фінансового результату важливе значення має калькулювання собівартості готельних послуг. Повна собівартість дає змогу визначити загальну витратомісткість послуг, однак для прийняття управлінських рішень доцільно використовувати також маржинальний підхід. Він дозволяє оцінити внесок кожної послуги у покриття постійних витрат і формування прибутку. Це особливо важливо в умовах сезонності, коли значна частина витрат готелю зберігається навіть за зниження завантаженості номерного фонду [6].

Бюджетування є ще одним важливим інструментом управлінського обліку фінансових результатів. Бюджети доходів і витрат, сформовані за видами послуг і центрами відповідальності, дають змогу планувати прибутковість підприємства та контролювати відхилення фактичних показників від планових. У межах бюджетування можна прогнозувати доходи від розміщення, ресторанного обслуговування, конференц-сервісу, додаткових послуг, а також планувати витрати на персонал, комунальні послуги, матеріали, маркетинг, ремонт і технічне обслуговування [7].

Для узагальнення управлінської інформації доцільно застосовувати розрахунок фінансового результату підприємства готельного бізнесу, який дає змогу послідовно визначити прибутковість окремих видів послуг, центрів відповідальності та підприємства загалом. Такий розрахунок має не лише підсумкове, а й аналітичне значення, оскільки дозволяє встановити, за рахунок яких доходів і витрат формується кінцевий результат діяльності готелю [7]. У загальному вигляді фінансовий результат підприємства готельного бізнесу може бути визначений за формулою (1).

$$ФР = \sum D_i - \sum V_{пр_i} - \sum V_{нпр_i} \quad (1)$$

де

– $ФР$ – фінансовий результат підприємства готельного бізнесу;

– D_i – доходи за i -м видом послуг або центром відповідальності;

– $V_{пр_i}$ – прямі витрати, пов'язані з наданням i -го виду послуг;

– $V_{нпр_i}$ – частина непрямих витрат, розподілена на i -й вид послуг або центр відповідальності.

Однак для потреб управлінського обліку такий розрахунок є надто узагальненим. Тому доцільно деталізувати його за видами послуг або центрами відповідальності (формула 2)

$$ФР_{гп} = \sum [(D_{цв} - V_{прцв} - V_{нпрцв})] - V_{заг} \quad (2)$$

де

– $ФР_{гп}$ – фінансовий результат готельного підприємства;

– $D_{цв}$ – доходи відповідного центру відповідальності;

– $V_{прцв}$ – прямі витрати відповідного центру відповідальності;

– $V_{нпрцв}$ – частина непрямих витрат, віднесена на відповідний центр відповідальності;

– $V_{заг}$ – загальногосподарські витрати, які не можуть бути прямо віднесені на окремі центри відповідальності.

Такий підхід дає змогу оцінити не лише кінцевий прибуток або збиток підприємства, а й результативність окремих підрозділів. Це особливо важливо для готельного бізнесу, де один центр може формувати значні доходи, але водночас мати високий рівень витрат, а інший – забезпечувати менший обсяг виручки, проте мати вищу маржинальність.

Окреме значення має розрахунок маржинального доходу, який використовується для оцінювання внеску окремих послуг у покриття постійних витрат і формування прибутку (формула 3).

$$ФР = Д - V_{зм} - V_{пост}, \quad (3)$$

де

– $МД$ – маржинальний дохід;

– $Д$ – дохід від реалізації готельних послуг;

– $V_{зм}$ – змінні витрати;

– $V_{пост}$ – постійні витрати.

Маржинальна методика визначення фінансового результату має особливе значення для готельного бізнесу, оскільки значна частина витрат готелю має постійний характер. До таких витрат належать амортизація будівлі та обладнання, оренда, охорона, адміністративні витрати, частина витрат на персонал, інформаційні системи та утримання приміщень. Тому навіть у періоди зниження завантаженості номерного фонду підприємство продовжує нести значні витрати. Розрахунок маржинального доходу дозволяє оцінити, наскільки окремі послуги покривають постійні витрати та сприяють формуванню прибутку.

Запропонована методика визначення фінансового результату передбачає послідовне проходження кількох етапів. Спочатку формується інформація про доходи за видами послуг: розміщення, ресторанне обслуговування, конференц-сервіс, SPA-послуги, трансфер, паркінг, пральня та інші додаткові сервіси. Далі здійснюється групування витрат на прямі, непрямі, змінні, постійні, адміністративні, збутові та інші операційні. Наступним етапом є розподіл непрямих витрат за обґрунтованими базами, зокрема площею приміщень, кількістю номероднів, кількістю гостей, обсягом виручки або фактичним споживанням ресурсів. Після цього визначається результат за центрами відповідальності, розраховуються проміжні показники – маржинальний дохід, операційний результат, прибуток за видами послуг і центрами відповідальності. Завершальним етапом є визначення загального фінансового результату підприємства, аналіз відхилень і прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат, коригування цінової політики та підвищення прибутковості окремих напрямів діяльності.

Слід зазначити, що управлінський облік фінансових результатів має враховувати сезонність готельного бізнесу. У періоди високого попиту зростають завантаженість номерного фонду, середня ціна номера, доходи від додаткових послуг і загальний фінансовий результат. У низький сезон прибутковість може знижуватися через скорочення попиту за одночасного збереження значної частини постійних витрат. Тому аналіз фінансових

результатів доцільно здійснювати за сезонами, клієнтськими сегментами, каналами бронювання та пакетами послуг.

Також ефективність управління діяльності готелю підвищується за умови використання системи фінансових і нефінансових показників. До фінансових показників можна віднести прибуток, рентабельність, маржинальний дохід, собівартість послуг, частку непрямих витрат у загальних витратах. До нефінансових – рівень завантаженості номерного фонду, середню ціну номера, дохід на доступний номер, середній чек ресторану, кількість повторних клієнтів, рівень задоволеності гостей, продуктивність праці персоналу. Поєднання цих показників дозволяє не лише визначити фінансовий результат, а й пояснити причини його зміни.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Отже, управлінський облік фінансових результатів є важливим інструментом підвищення ефективності діяльності підприємств готельного бізнесу, оскільки забезпечує не лише визначення загального прибутку або збитку, а й деталізацію причин їх формування за видами послуг, структурними підрозділами, каналами реалізації та центрами відповідальності. Його застосування дає змогу обґрунтовано групувати доходи й витрати, розподіляти непрямі витрати, враховувати сезонність, оцінювати маржинальний дохід і визначати внесок окремих напрямів діяльності у загальний фінансовий результат. Використання запропонованої методики розрахунку фінансового результату сприяє виявленню прибуткових і витратомістких сегментів, посиленню контролю за діяльністю підрозділів, удосконаленню бюджетування та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень щодо оптимізації витрат, ціноутворення й підвищення рентабельності готельних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волковська Я. В. Організація управлінського обліку на підприємствах готельно-ресторанного комплексу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Економіка*. 2017. Вип. 2(50). С. 310-315. URL: <https://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/136786/133819>
2. Ковтуненко Ю. В. Впровадження системи управлінського обліку на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 2/1. С. 15-17. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fecfipr_2018_2%281%29_6.pdf&P21DBN=UJRN
3. Мороз М., Носарева А., Курденко О. Управлінський облік в готельному бізнесі: уніфікована система рахунків USALI. *Матеріали конференції МНЛ*, 23 вересня 2022 р., м. Дніпро. 2022. С. 30-32. URL: <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/article/view/110>.

4. Маначинська Ю. А. Облік і аналіз фінансових результатів у готельному господарстві : монографія. Чернівці : Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту, 2014. 423 с. URL: https://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/oblik_analiz_2014.pdf

5. Рета М. В. Формування фінансових результатів підприємств готельно-ресторанного бізнесу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2017. Вип. 27(2). С. 139-142. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvmgu_eim_2017_27%282%29_27.pdf

6. Однолько В. Облік витрат з надання послуг у підприємствах готельного бізнесу. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2023. № 4(85). С. 157-165. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-4-157-165>. URL: <https://www.daemmt.odessa.ua/index.php/daemmt/article/view/496>

7. Мірошниченко О. В., Винниченко Н. В., Андреева Н. Л. Розвиток обліку за центрами відповідальності в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-17>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/423>

8. Слюсар С. Т., Малишко Д. О. Організація обліку витрат за центрами виникнення і центрами відповідальності - основа їх контролю. *Агросвіт*. 2024. № 12. С. 106-111. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.12.106>. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3915>

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід” : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99>.

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” : наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>.

REFERENCES

1. Volkovska, Ya. V. (2017), Orhanizatsiia upravlinskoho obliku na pidpriemstvakh hotelno-restorannoho kompleksu, *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia : Ekonomika*, vyp. 2(50), s. 310-315, available at: <https://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/136786/133819>.
2. Kovtunenکو, Yu. V. (2018), Vprovadzheniia systemy upravlinskoho obliku na pidpriemstvakh hotelno-restorannoho biznesu, *Ekonomika. Finansy. Pravo*, № 2/1, s. 15-17, available at: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF%2Fecfipr_2018_2%281%29_6.pdf&P21DBN=UJRN.

3. Moroz M., Nosarieva A. and Kurdenko O. (2022), *Upravlinskyi oblik v hotelnomu biznesi: unifikovana systema rakhunkiv USALI, Materialy konferentsii MNL*, 23 veresnia 2022 r., m. Dnipro, s. 30-32, available at: <https://archive.liga.science/index.php/conference-proceedings/article/view/110>.

4. Manachynska, Yu. A. (2014), *Oblik i analiz finansovykh rezultativ u hotelnomu hospodarstvi : monohrafiia*, Cherniv. torh.-ekon. in-t Kyiv. nats. torh.-ekon. un-tu, Chernivtsi, 423 s., available at: https://chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/nayka/monography/oblik_analiz_2014.pdf.

5. Reta, M. V. (2017), *Formuvannia finansovykh rezultativ pidpriemstv hotelno-restorannoho biznesu, Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriia : Ekonomika i menedzhment*, vyp. 27(2), s. 139-142, available at: https://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/Nvmgu_eim_2017_27%282%29_27.pdf.

6. Odolko V. (2023), *Oblik vytrat z nadannia posluh na pidpriemstvakh hotelnoho biznesu, Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na transporti*, № 4(85), s. 157-165, available at: <https://www.daemmt.odessa.ua/index.php/daemmt/article/view/496>. DOI: <https://doi.org/10.31375/2226-1915-2023-4-157-165>.

7. Miroshnychenko, O. V., Vynnychenko, N. V. and Andrieieva, N. L. (2021), *Rozvytok obliku za*

tsetramy vidpovidalnosti v systemi upravlinnia pidpriemstvom, Ekonomika ta suspilstvo, № 27, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/423>.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-17>.

8. Sliusar, S. T. and Malysko, D. O. (2024), *Orhanizatsiia obliku vytrat za tsetramy vynyknennia i tsetramy vidpovidalnosti - osnova yikh kontroliu, Ahrosvit*, № 12, s. 106-111, available at: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3915>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.12.106>.

9. *Natsionalne polozhennia (standart) bukhhaltenskoho obliku 15 "Dokhid"* : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 29.11.1999 № 290. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99>.

10. *Natsionalne polozhennia (standart) bukhhaltenskoho obliku 16 "Vytraty"* : nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 31.12.1999 № 318. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>.

Стаття надійшла: 12.01.2026

Стаття прийнята: 11.02.2026

Стаття опублікована: 17.03.2026